

Tavuklar Yeşil Sever

Amerikalı zoologlar Crandy Rowe ve Tim Guilford "Acaba, evcil tavuklar (*Gallus gallus domesticus*) yemlenirken, yedikleri şeyin kokusu ve rengiyle ilgilenirler mi?" sorusundan hareketle araştırmaya başlamışlar. Bazı araştırmacıların yaptığı deneylerin sonuçlarını inceleyince görmüşler ki, bazı zararlı böceklerin kendilerini korumak için salgıladıkları bir tür maddenin kokusu tavukların *sarı* ve *kırmızı* renkli yemlerden tiksinsmelerine neden olurken, benzer bir başka kötü koku *kahverengi* ve *yeşil* yemlerin tavuklar tarafından afiyetle mideye indirilmesine engel olamamakta. Zoologlar değişik uyandırıcılar (renk ve koku) arasında etkileşim olduğuna ve tavukların seçimlerini yaparken birkaç uyandırıcının etkisinde kaldıklarına karar vermişler. Hal böyleyken, daltonizm gibi bir hastalığı olan tavukların, yararlı yeşil yemlerle (avlarla) zararlı kırmızı yemleri karıştırdıkları için, hayatlarını sürdürmek pek de kolay değil.

Elif Yılmaz

Science et Vie, Ocak 1997

Tehdit Altındaki Hayvanlar

Doğa bilimciler bir süre boyunca, son yarım milyar yıl içindeki diğer beş dönemde olduğu gibi, Dünya'nın türlerin tükeneceği bir döneme girdiğini düşünüyordular. Dünya Koruma Birliği'nin (IUCN) çalışması bu teoriye büyük destek veriyor. Öncekilerden daha planlı çalışma yöntemleri kullanan IUCN, birçok hayvan türünün düşünülenden daha fazla tehlike altında olduğunu bulmuş. Memelilerin % 25'inin, hemen hemen aynı oranda sürüngenin, hem suda hem karada yaşayan hayvanların ve balıkların tehdit altında oldu-

ğu bulunmuş. 5 hayvan sınıfı içinde en az risk altında olanlar ise kuşlar.

Bilinen 4327 memeli türünün 1096'sı risk altında ve 169'u da yakın gelecekte en çok tehlikede olanlar. 26 memeli takımından 24'ü tehdit altında.

En çok etkilenenler arasında hortumlular ve primat türleri bulunuyor.

IUCN'nin çıkardığı haritaya göre, insanların habitatlara verdikleri zararın tehdidi artırdığı görülüyor. Önemli olan bir şey daha özellikle coğrafi olarak izole edilmiş bölgelere özgü türlerin (endemik türlerin) durumu. Bu tip bölgelerin tek evrimsel tarihleri bulunuyor ve türlerin genişlemesi sınırlı. Bu yüzden, böyle bölgelerin zarar görmesi hayvanlara daha büyük bir tehdit yaratıyor. Memelilerin Filipinler'de % 32'si, Madagaskar'da ise % 44'ü tehdit altında. Her iki ülkede de türlerin yarısından çoğu o bölgeye özgü ve habitat hasarı çok fazla. Bunun tersine Kanada'da % 4, ABD'nde % 8 oranında memeli tehdit altında. ABD'ndeki türlerin dörtte birinden azı, Kanada'dakilerin ise sadece % 4'ü endemik türler.

Memelilerin en çok tehdit altında olduğu yerler 128 türle Endonezya, 75 türle Çin ve Hindistan. Bu üç ülke dünya nüfusunun % 43'ünü oluşturuyor ve en yoğun nüfusa sahipler.

Selda Ant

Scientific American, Ocak 1997

Bilim Olimpiyatları

Uluslararası Bilim Olimpiyatları her yıl matematik, fizik, kimya, biyoloji ve bilgisayar dallarında düzenlenmektedir. Bu olimpiyatlara 20 yaşından gün almamış ve orta öğrenime devam etmekte olan öğrenciler katılmaktadır. Uluslararası Bilim Olimpiyatları hazırlıkları her yıl Ulusal Bilim Olimpiyatı sonuçlarına göre, ilk hazırlık ekiplerinin seçimi, seçilen ekiplerin çeşitli dönemlerde yetiştirme kurslarında eğitilmeleri daha sonra Nisan ayında yapılacak eleme sınavı ile ülkemizi temsil edecek ekiplerin belirlenmesi ve bu kesin ekiplerin Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında üç dönem kursa alınmaları ve

son olarak Temmuz ayında olimpiyatların yapılacağı ülkelere gönderilmeleri şeklinde 15 ay süren etkinlikleri kapsamaktadır.

Uluslararası Olimpiyatlarda madalya alan öğrencilere ise TÜBİTAK tarafından ödüller verilmekte ve bu öğrenciler TÜBİTAK'ın üniversite lisans bursiyeri olmaya hak kazanmaktadır.

Geçtiğimiz Ocak ve Şubat aylarında da (25 Ocak - 7 Şubat ve 12-24 Şubat 1997) Antalya Gençlik Spor Vakfı Otelinde Bilim Olimpiyatlarına katılacak seçilmiş ekipler özel yetiştirme kurslarında eğitildi. Bu öğrencilerimiz Nisan ayında eleme sınavına girecek ve ülkemizi temsil edecek ekipler belirlenecek.

Hastabakıcı Robot

Günden güne gelişen teknoloji sayesinde robotlar günlük yaşantımızın her alanında görülmeye başladılar bile. Bu robotlardan biri de İngiltere'deki bazı hastanelerde kullanılan "Jeeves" adındaki robot. Hastalarla ilgili kayıtları ve kan testi sonuçlarını taşıyan bu robot aynı zamanda yemek servisi de yapıyor. Öyle görülüyor ki "Jeeves" ve benzeri robotlar gelecekte hemşirelerin ve hekimlerin başlıca yardımcıları arasına girecek.

Gökhan Tok

PMJ 1. 1997